

Not: Makaleler yazarın kişisel görüşünü ifade etmekte olup kaleme alındığı tarihteki mevzuat düzenlemeleri açısından geçerlidir. Daha sonra meydana gelecek değişimler uygulamada farklılık yaratabilir. Bu nedenle makale tarihini göz önünde bulundurunuz.

15.09.2020

Konu: Yeni Düzen Paraların (Bitcoin vb.) Hukuki Statüleri, Vergi Mevzuatımızdaki Yeri ve Ülkemiz Ekonomisine Etkileri. (2)

Bir önceki yazımıza, kaldığımız yerden devam edelim.

Ülkemizdeki Kurumların Kripto Paralara Bakışı

1-Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK)

Ülkemizde kripto paralar konusunda ilk açıklama; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ait olup, BDDK 25 Kasım 2013 tarihinde yayınladığı 2013/32 sayılı basın açıklamasında yer alan “Herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeyen ve karşılığı için güvence verilmeyen bir sanal para birimi olarak bilinen Bitcoin, mevcut yapısı ve işleyişi itibariyle kanun kapsamında **elektronik para olarak değerlendirilmemekte**, bu nedenle de söz konusu kanun çerçevesinde gözetimi ve denetimi mümkün görülmemektedir.” paragrafında, Bitcoin ve genel olarak kripto paralar sanal para olarak isimlendirilmiştir. İlgili açıklamada, açıkça Bitcoin’in elektronik para olarak **değerlendirilemeyeceği** belirtilmiştir.

2-Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Sermaye Piyasası Kurulu 2016 yılında Bitcoin’e ilişkin kitapçık hazırlamıştır. 2017 yılında ise Türkiye’de kripto paralara ilişkin düzenleyici bir çerçevenin bulunmaması nedeniyle kripto paralar aracılığı ile **spot ya da türev işlem yapılmaması gerektiği** uyarında bulunmuştur.

2018 yılında yayınlamış olduğu bültende ise ICO(Initial Coin Offering) olarak adlandırılan kripto para ile fon toplama süreci yani dijital para arzının **denetim alanı dışında** olduğunu belirterek bu faaliyetlerin getirdiği risklere değinilmiştir.

Açıklamanın son bölümünde ise regülasyon çalışmalarının devam ettiği ifade edilmiştir.

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

Ülkemizde Maliye Bakanlığı bünyesinde ana hizmet birimi statüsünde ve doğrudan Maliye Bakanına bağlı olarak görev yapan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanlığı; suç gelirlerinin, kara paranın aklanmasının önlenmesi, terörizmin finansmanının önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda yetkili kurum olup, aynı zamanda bu hususta önlemler geliştirmek, veri toplamak, toplanan verileri analiz etmek ve değerlendirmek, araştırma ve incelemeler yapmak veya yaptırmak ve elde edilen bilgi ve sonuçları ilgili makamlara iletmek konularında görevlidir.

Kripto paralara ilişkin en net düzenleme “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun” ve alt düzenlemelerinde yer alıyor.

5549 Sayılı Kanun'un 4.maddesine göre, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından MASAK Başkanlığı'na bildirilmesi gerekiyor.

Bu Kanun maddesinin uygulanmasına ilişkin 25.08.2014 tarih ve 29099 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan " Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği(Sıra No:13)"nin 6.maddesinde de, MASAK Başkanlığı'nın, elektronik ve kağıt ortamındaki şüpheli işlemlerin bildirimlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere yükümlüler için genel ve sektörel mahiyette şüpheli işlem bildirim rehberleri yayımlanacağı düzenleniyor.

Bu bağlamda, MASAK sitesinde " Sektörel Şüpheli İşlem Bildirim(ŞİB) Rehberleri" başlığı altında, Bankalar (T.C. Merkez Bankası ve Yatırım Bankaları hariç) ve PTT için 03.08.2016 tarihinde yayımlanan Sektörel ŞİB Rehberi'nde, bankacılık işlemlerine ilişkin şüpheli işlem tipleri arasında " Müşteri hesaplarından bitcoin satan aracı kuruluşlara, bitcoin alımına yönelik para transferi yapılması"na yer verilmiş.

Söz konusu rehberde verilen şüpheli işlem tipolojisinde sadece bitcoin alımına yönelik işlemler şüpheli görünüyor gibi bir anlam çıksa da, banka aracılığıyla yapılan işlemlerin şüpheli bulunması durumunda Bitcoin ile sınırlı olmaksızın tüm kripto para birimlerine ilişkin hem alım hem satım yönlü işlemlerin şüpheli işlem bildirimine konu edilebileceği tabidir.

Kripto paralar ortaya çıkış mantığı gereği sınırlar ve ülkeler arasında bir düzenlemeye ve merkezi kurumlara tabi olmadan çok hızlı bir şekilde el değiştirebildiğinden bu durum, elde ettiği suç gelirlerini ülkeler ve kişiler arasında bir denetime takılmadan transfer etmek isteyen kötü niyetli kişilerin kripto paraları tercih etmelerine sebep olabilir.

Günümüzde bankacılık sistemleri müşteri kabul süreçleri ve uluslararası para transferlerinde oldukça sıkı kontrol kuralları izleyerek kara para aklayıcıların bankacılık ve ödeme sistemlerini kullanmalarını engelleyecek tedbirler uyguluyor.

Kripto paraların dijital cüzdanlar arasında transferlerinde benzeri kontrol prosedürlerinin olmaması ise bu paraların suç gelirlerinin aklanması faaliyetlerinde kullanılması riskini yükseltiyor.

MASAK'ta bu riskin farkında olarak ve kripto paraların işlem gördüğü borsaların henüz yükümlü sınıfında da olmaması ve kendi gözetim ve denetim yapısına tabi olmamasına da bağlı olarak kripto paralar üzerinde yapılan şüpheli işlemleri şimdilik bankacılık sistemi üzerinden izleme yönünde bir tedbir geliştirmiş gözüküyor.

TC Hazine ve Maliye Bakanlığı

Mevcut durumda kripto paralar, 1567 sayılı "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun" ve bu kanuna dayanılarak düzenlenen" Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar" m.2. Türk Parası ile ödeme sağlayan belgeler, Efektif, Döviz,

YÖNTEM YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK ve BAĞIMSIZ DENETİM A.Ş.

Menkul Kıymet, Kıymetli Maden, Kıymetli Taş, Kıymetli Eşya veya Diğer Sermaye Piyasası Araçları arasında **nitelendirilememektedir**.

Anılan düzenlemeler, temel olarak Türk Parası, döviz, menkul kıymetler ve kıymetli eşyanın ithalinde ve ihracatında uygulanacak usul ve esaslara ilişkin olup, kripto paralara ilişkin elverişli bir hüküm bulunmamaktadır.

Kripto Paraların Türkiye Ekonomisine Sağlayabileceği Faydalar

Günümüz finansal kurumları sadece kendi ülkesinde hizmet veren kurumlar olmaktan çıkarak ülke sınırlarını da aşmış ve uluslararası faaliyet göstermeye başlamıştır.

Finansal kurumlar, genişleyecekleri yeni ülkeleri seçerken yasalar, pazar büyüklüğü, çevre ülkelere ulaşım gibi önemli kriterleri göz önünde bulundurmaktadır.

Bunlarla beraber, o ülke vatandaşlarının bankacılık ve finansal hizmetlere ne kadar erişim sağlayabildiği, finansal okuryazarlık, iş gücü yeterliliği gibi kriterler pazara giriş aşamasında değerlendirmeye alınmaktadır.

Ülkelere göre değişen regülasyonlara uyum sağlamak, birçok ülkede faaliyet gösteren finansal kurumlar için operasyonel olarak güçtür ve yüksek maliyetlidir. Çok uluslu finans kuruluşları, faaliyet gösterecekleri yeni pazarları seçerken, ülkelerin regülasyonlarını ve o ülkelerin yabancı şirketlere sağladığı vergi, teşvik gibi avantajları dikkate almaktadır.

Dijital cüzdandan hizmet veren kuruluşların, alım satım platformları ve yatırım araçlarının, belli başlı ülkeleri tercih ettikleri görülmektedir.

Japonya, Singapur gibi Uzakdoğu ülkeleri ile Almanya, Fransa gibi Avrupa ülkeleri ve ABD gibi belirli ölçüde kanunlarla düzenlendiği ve yasal çerçevesi çizildiğinden, proje sahiplerinin ve yatırımcıların kendilerini yasal olarak güvende hissettikleri için bu ülkeleri tercih ettikleri değerlendirilmektedir.

Kripto para servis sağlayıcılarının ve projelerinin kabul gördüğü, belirli ölçüde düzenlendiği, yatırımcılara çeşitli avantajlar sağlayan bu ülkeler, yeni gelişen bu alanda yatırım yapmak üzere araştırmalar yapan yatırım şirketlerinin de ilgisini çekmektedir.

Bu kapsamda, öngörülebilir yasal düzenlemeleri yapan ülkelerin daha fazla yatırımı ve yatırımcıyı ülkelerine çektiği görülmektedir.

Mevcut durumda, halen gelişmekte olan kripto para piyasasının yapılacak düzenlemeler ile Türkiye'ye çekilmesi mümkün olup, Türkiye'nin bu düzenlemeler ile kripto para sektöründe öncü olabileceği düşünülmektedir.

Blockchain teknolojisi ve kripto paranın keşfi ile evrim geçiren ve oyundaki taşların yeniden dağıtıldığı bir dönemin eşliğine gelen finans sektörünün, İsviçre, Londra gibi

YÖNTEM YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK ve BAĞIMSIZ DENETİM A.Ş.

geleneksel finans merkezleri yerine Türkiye’de konumlanması ancak öngörülebilir bir yasal çerçevenin yatırımlara ve yatırımcılara sağladığı güven ile tesis edilebilir.

Söz konusu gelişimin, Türk bankacılık sisteminin güçlenmesini ve ek kaynaklar ile piyasaya daha fazla kredi sağlanmasına imkan vereceği düşünülmektedir.

Bu kapsamda, ülkemizde kripto para alanında yapılacak yasal düzenlemelerin Türkiye’nin kripto para ekosisteminde finans merkezi olabilmesi açısından önemli ön şartlardan birisidir.

Kripto paraların Türk finans sistemine getireceği bir diğer avantaj da uluslararası para transferlerinde aracı kurumlara ödenen komisyonların azalması olacaktır. Kripto paralar ile ülkeler arası para transferleri çok kısa sürelerde, aracısız olarak ve çok düşük maliyetlerle gerçekleştirilebilmektedir.

Vergi Mevzuatımız Açısından Değerlendirme

Yukarıda açıklanmaya çalışıldığı üzere, ülkemizde maalesef kripto paraların tanımı ve uygulamaları ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme yoktur.

Kripto paraların işleyişini düzenleyen yasal mevzuat olmamasına rağmen, kripto para alım satımını, transferini engelleyen ve yasaklayan yasal düzenlemeler de yoktur.

Kripto paraların yasal olarak tanımı olmadığı için (para mı? - menkul kıymet mi? - emtia mı?) vergi kanunları karşısında özellikle hangi gelir unsuru içinde değerlendirileceği veya Katma Değer Vergisi Kanunu açısından durumunun ne olacağı gibi sorular tamamen yoruma dayalı olarak cevaplanabilmektedir.

Türkiye’deki kripto para alım satım platformları lisanslanarak denetime tabi tutulmaları halinde bu platformlardan bilgi toplayan kamu kurumları, tüm sektörü ve şüpheli işlemleri denetleyerek olası vergi kayıplarının da önüne geçecektir.

Sonuç olarak, Kripto paraların geleceğinin ne olacağı ile ilgili olumlu veya olumsuz görüşler vardır. Dünyanın her alanda çok hızlı değişip geliştiği bir ortamda, ülkemizin hem teknoloji anlamında hem de yasal düzenlemeler anlamında çalışmalarını tamamlayıp, bir an önce gelişme aşamasında olan bu sektöre yeterli ilgiyi göstermeli ve bu sektördeki pastadan payını fazlasıyla alabilmelidir. Bu ancak bugünden bu tür hazırlıkların tamamlanmasıyla mümkündür. Yarın çok geç olabilir.

(Hazırlayan: Coşkun Batan, YMM)

Kaynakça:

Kripto para ve ICO Raporu- Blockchain Türkiye